

Kommunals utredare kommenterar januariavtalet

Vad innebär egentligen Januariavtalet för medlemmarna i Kommunal? Här är en första analys på överenskommelsen punkt för punkt, varav vissa är mer betydelsefulla eller bekymmersamma än andra. I ett läge där det behöver anställas 135 000 fler i välfärden under kommande mandatperiod behövs ekonomiska satsningar. Många punkter är center- och liberal politik som handlar om försämrade anställningstrygghet, slopat krav på kollektivavtal för nystartsjobben och slopad värnskatt. Det finns också positiva skrivningar i överenskommelsen så som "Investera i personalen i vården och omsorgen", men det väcker också frågan om hur man i kommande budgetar ska få resurserna att räcka.

Detta är alltså en första kommentar från Kommunals utredare. En majoritet av de punkter som har stor betydelse för medlemmarna i Kommunal kommer vi behöva återkomma till, både med djupare analyser och genom att nogsamt följa de utredningar som är en del av överenskommelsen.

Varje avsnitt innehåller alla punkter ordagrant citerade i kursivt, följt av kommentarer från Kommunals utredare.

Ekonomi och statsfinanser

Det ekonomiska utrymme som finns ska användas till att öka drivkrafterna till arbete, stärka välfärden, genomföra klimatomställningen, minska klyftorna mellan dem som får jobb och dem som står utanför, mellan den som levt länge i Sverige och den som nyss kom hit, mellan bostadsområden och landsändar. Full beredskap ska finnas för att hantera en situation där konjunkturen vänder. För att säkra en god ekonomisk utveckling, vårt framtida välstånd och en god välfärd i framtiden krävs en politik som prioriterar jobben och främjar näringslivets hållbara omställning och konkurrenskraft.

Kommentar:

Januariavtalet innehåller många utgifter och minskade intäkter. Det handlar bl.a. om sänkta skatter, sänkta arbetsgivaravgifter, höjda pensioner, tredubblat RUT-avdrag, familjevecka, höghastighetståg, friår, kortare vårdköer, utbyggd LSS, 10 000 fler polisanställda, höjda försvarsanslag och höjt bistånd. Utöver detta innehöll budgetmotionen från Kristdemokraterna och Moderaterna cirka 20 miljarder kronor i skattesänkningar. Utrymmet för att öka resurserna till välfärden verkar synnerligen begränsade.

1. *Överenskommelsen om det finanspolitiska ramverket ska värnas.*

Kommentar:

Inget konstigt då samtliga partier i denna uppgörelse står bakom ramverket. Det skapar dock vissa frågetecken om hur skattesänkningar, och de satsningar som trots allt finns, ska finansieras om de samtidigt ska "långsiktigt trygga välfärden".

- 2. Beredskap för konjunktursvängningar ska finnas för att trygga jobb, välfärd och statsfinanser. Förstärk det statliga stödet för korttidsarbete. (Utredning tillsatt. Dir. 2018:5).*

Kommentar:

Det är av stor vikt för medlemmarna i Kommunal att en lågkonjunktur inte påverkar de redan ansträngda verksamheterna. Det har också stor betydelse för att behålla en samhällsservice på en nivå som inte bidrar till att medborgarna blir missnöjda, som kan leda till utanförskap och populism – men också påverka den långsiktiga tilliten till den generella välfärden. Vad denna punkt mer handlar om utöver korttidsarbete behöver därför bevakas noga.

Utredningen kring korttidsarbete ska analysera och lämna förslag på om och i så fall hur det svenska systemet med statligt stöd vid korttidsarbete kan göras mer konkurrenskraftigt. Lagen för statligt stöd för korttidsarbete gäller dock inte offentligt finansierad verksamhet. Det finns heller ingenting i direktiven till utredningen som antyder att det ska utvidgas till att också gälla offentligt finansierad verksamhet.

- 3. Bättre villkor för företagande och entreprenörer. Beskattning av företag, i synnerhet växande små och medelstora företag, blir mer gynnsamma. Arbetsgivaravgifter sänks. Förbättrade regler för personaloptioner och borttagen extraskatt på generationsskiften genomförs. RUT avdraget breddas till fler tjänster (Utredning om äldre-RUT under 2019). 3:12-reglerna förenklas (utredning 2019-2020. Ny lagstiftning från 2022) och kraven på aktiekapital till 25 000 kronor (Ds våren 2019. Ny lagstiftning från 1 januari 2020).*

Kommentar:

Arbetsgivaravgiften sänks. Det är svårt att säga exakt hur detta kommer slå mot statsfinanserna eftersom överenskommelsen inte specificerar hur mycket arbetsgivaravgiften kommer att sänkas. Generellt kan dock sägas att arbetsgivaravgiften utgör en viktig del av de svenska statsfinanserna, cirka 25 procent. Eftersom välfärden har stora investeringsbehov får detta dock sägas vara en felprioriterad reform. Kopplingen mellan arbetsgivaravgiften och sysselsättning är dessutom svag. När den borgliga regeringen sänkte arbetsgivaravgiften för unga år 2007 var sysselsättningseffekterna små (sammanlagt beräknas mellan 6 000-10 000 nya jobb ha skapats) och den andra sänkningen av arbetsgivaravgiften för unga år 2009 gav inga ytterligare sysselsättningseffekter. Det betyder att intäktsbortfallet för varje skapat jobb uppgick till mellan 1 – 1,6 miljoner kronor. En klokare prioritering vore att öka utrymmet för fler anställda inom t ex äldreomsorgen och barnomsorgen. (<https://www.ifau.se/sv/Press/Pressmeddelanden/Lagre-arbetsgivaravgifter-for-unga-gav-sma-positiva-effekter-pa-sysselsattningen/>).

De förbättrade reglerna för personaloptioner samt borttagen extraskatt på generationsskiften är inte något som berör medlemmarna i Kommunal direkt. Mer generellt så innebär dock en borttagen skatt ett inkomstbortfall för staten på kort sikt, vilket är problematiskt på grund av de stora behoven inom välfärden – fler kollegor, högre löner och bättre villkor.

RUT-avdraget breddas (taket tredubblas och avdraget utvidgas till att också gälla tvätt-, flytt-, hämt-, och trygghetstjänster i enlighet med punkt 16). Återigen, att RUT-tjänsterna utvidgas innebär ett inkomstbortfall för statskassan. Dvs, pengar som kunde ha gått till investeringar i välfärden. Att RUT-tjänster framförallt används av höginkomsttagare gör att förslaget har en dålig jämlikhetsprofil. År 2013 fick de 10 % rikaste hushållen i genomsnitt nästan 2 500 kronor i RUT-avdrag, motsvarande siffra för de fattigaste 10 % är cirka 100 kronor. Medelinkomsttagare (decilgrupp 5) fick i snitt cirka

300 kronor i RUT-avdrag. (<https://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Mest-skatteavdrag-till-hushall-med-hoga-inkomster/>).

Det framgår inte i överenskommelsen vad äldre-RUT (som ska utredas) innebär. Tittar vi på det förslag som har lagts fram av Liberalerna så syftar äldre-RUT på att personer över 80 år ska få en ökad subvention: från 50 % till 60 %. På sikt menar Liberalerna att RUT-avdraget ska ersätta hemtjänsten för dem som bara behöver servicetjänster. (<https://www.liberalerna.se/politik/rut-avdraget/>). Centerpartiet har också lagt fram ett förslag om ökat RUT för äldre, det specificeras dock inte exakt vad det innebär av Centerpartiet (<https://www.centerpartiet.se/press/pressmeddelande/nyhetsarkiv-2018/2018-07-02-21-c-forslag-for-seniorer>). Eftersom dessa förslag berör medlemmarna i Kommunal så kommer förbundet att följa denna fråga noggrant.

Det finns en risk i att det skapas en gräddfil i äldreomsorgen för de som har råd och därmed riskerar förslaget att urholka den gemensamma välfärden. Problemet med avdraget ligger i dess grundkonstruktion. Ett skatteavdrag förutsätter en viss inkomst. Få pensionärer kommer upp i den inkomstnivån. Pensionärer med en högre pension kan vända sig direkt till en utförare och köpa sig omsorg, medan de med lägre pension hänvisas till en åtstramad offentligt finansierad äldreomsorg. En ojämlik äldreomsorg hotar också kvaliteten. Resursstarka äldre behövs i den offentligt finansierade äldreomsorgen för att kunna ställa krav på kvalitet. Det håller uppe kvaliteten även för de personer som inte har samma förutsättningar att ställa krav.

Flera svenska kommuner erbjuder redan *biståndsbedömda* serviceinsatser: den hjälp som brukaren behöver för att städa bostaden, tvätta och torka kläder samt för att göra inköp av varor och tjänster. De som behöver stöd borde få stöd oavsett inkomst.

En yrkeskunnig undersköterska eller vårdbiträde är en garant för kvaliteten i äldreomsorgen, kan ge anpassat stöd, förebygga undernäring, kontakta biståndshandläggaren, vårdcentralen eller sjuksköterskan om det behövs.

Förenkling av 3:12-reglerna. Återigen, det går inte att säga säkert vad som menas med "förenkling" av 3:12-reglerna, om det med förenkling menas att göra reglerna fördelaktiga för fåmansbolag. 3:12-reglerna har blivit ett sätt för höginkomsttagare att omvandla arbetsinkomst till kapitalinkomst och på så sätt betala en lägre marginalskatt. Kommunal bör istället trycka på för en återgång till hur reglerna såg ut innan 2003. Detta för att säkerställa neutralitet i beskattningen av kapital och arbete. (<https://ekonomistas.se/2012/12/06/dags-att-se-over-famansbolagsreglerna/>).

4. *En omfattande skattereform genomförs. Reformen ska öka sysselsättningen och antalet arbetade timmar med sänkt skatt på jobb och företagande, bidra till att klimat och miljömål nås, stärka Sveriges konkurrenskraft, utjämna dagens växande ekonomiska klyftor, sänka marginalskatten och uppnå att färre betalar statlig inkomstskatt, förenkla genom att begränsa undantag, minska hushållens skuldsättning och bidra till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt, öka finanssektorns skatteandel och långsiktigt trygga välfärden.*

Kommentar:

Det är väldigt svårt att bedöma exakt hur detta kommer att slå mot statsfinanserna och välfärden

eftersom det inte ligger några skarpa förslag på bordet. Det är dock värt att notera att de flesta förslag som ligger på bordet handlar om att sänka skatten medan förslag som syftar till större skatteintäkter är mer luddiga (begränsa undantag). En sänkning av marginalskatten och en höjning av brytpunkten är reformer som inte gynnar medlemmarna i Kommunal.

Att det kommunala utjämningsystemet inte nämns samtidigt som en omfattande skattereform är problematiskt. Det kommunala utjämningsystemet måste reformeras för att garantera en likvärdig välfärd över hela landet.

- 5. Sänkt skatt på arbete och grön skatteväxling. Värnskatten tas bort 1 januari 2020. Miljöskatternas andel av skatteinkomsterna ska öka. En kraftfull grön skatteväxling ska genomföras med höjda miljöskatter som växlas mot sänkt skatt på jobb och företagande. Målet är att den ska omsluta minst femton miljarder kronor inklusive de förslag som genomförs i vårändringsbudgeten 2019 och de förslag som genomförs i skattereformen.*

Kommentar:

Kommunal är inte emot högre skatter på miljöfarlig verksamhet. Det är dock problematiskt att inkludera sådana skatter i en grön skatteväxling eftersom miljöskatter till sin natur inte är en stabil skattebas. Idén med miljöskatter är att människor ska förändra sitt beteende och därigenom sluta med miljöfarlig verksamhet, vilket i sin tur leder till att skattebasen minskar. På sikt leder alltså miljöskatter till en krypande skattebas.

Kommunal är inte emot lägre skatt på arbete – så länge det inte bidrar till ökade klyftor mellan hög- och låginkomsttagare och skatteunderlaget som finansierar välfärden inte minskar. Värnskatten betalas av individer som har en inkomst på över 55 000 kronor i månaden. Det ligger inte i medlemmarnas intresse att värnskatten plockas bort. Kommunal bör vara öppna för att diskutera brytpunkten för värnskatten samt den exakta nivån, men det bör i sammanhanget lyftas fram att några av världens främsta skatteekonomer hävdar att skatten på de allra rikaste bör ligga mellan 70 och 80 %. (<https://www.nytimes.com/2019/01/05/opinion/alexandria-ocasio-cortez-tax-policy-dance.html>).

- 6. Förstärkningen av de allmänna bidragen till kommuner och landsting fortsätter i jämn takt över mandatperioden.*

Kommentar:

Det är svårt att i nuläget avgöra vad denna punkt innebär för resurserna till välfärden. Kommunal ser dock att behoven inom välfärden de kommande åren är stora och gör bedömningen att 135 000 nyanställningar behöver ske under den kommande mandatperioden. Utifrån en helhetsbedömning av skattesänkningarna i uppgörelsen och KD/M-budgetmotion som ligger så är det svårt att se att detta skulle innebära mer resurser till kommunerna än vad nyss nämnda budgetmotion innebär. I finansutskottets betänkande skriver de att:

”Utskottet vill successivt tillföra ökade resurser till Sveriges kommuner under mandatperioden.”

”Tillsammans med de generella statsbidragen till landstingskommunerna som tillförs inom utgiftsområde 9 får kommunsektorn generella resursökningar på 5 miljarder kronor 2019 och 10 miljarder kronor åren därefter.”

- 7. Bättre villkor för Sveriges pensionärer. Den högre skatt pensionärer betalar tas bort år 2020 och pensionen höjs för vanliga löntagare år 2021. Denna förändring genomförs över*

statsbudgeten vid sidan av de större förändringar av pensionssystemet som pensionsgruppen är överens om och som ska genomföras under mandatperioden. Förändringen ska förankras i pensionsgruppen.

Kommentar:

Alla partierna i överenskommelsen har varit tydliga med att de vill ta bort den högre skatten på pension som tillkom där löntagarna fick jobbskatteavdrag medan pension fortsatte beskattas som tidigare. Eftersom bostadstillägget beräknas på inkomster före skatt så får även de som har bostadstillägg en högre disponibel inkomst. Kommunal har under de senaste åren drivit frågan att lön och pension ska beskattas lika. Pensionsfrågan är en central fråga för Kommunal och något vi kommer driva på ytterligare under mandatperioden.

- 8. Införandet av en familjevecka påbörjas. Föräldrar till barn mellan 4 och 16 år som arbetar får tre lediga dagar inom ramen för föräldraförsäkringen var som de kan ta ut när barnen inte kan vara i skolan på grund av lov, planeringsdagar och likande. (Fullt utbyggd kommer reformen omfatta fem dagar). Den som är ensam vårdnadshavare får 6 dagar.*

Kommentar:

Kommunal ställer sig positiva till att införandet av familjeveckan påbörjas. För de flesta av medlemmarna i Kommunal är det omöjligt att ta med sig arbetet hem, ta med barnen till jobbet eller flexa ut tidigare från ett arbetspass. Medlemmar blir därför tvungna att använda delar av sin semester för att kunna ta hand om barnen under planerings- och studiedagar. Familjeveckan har ett stort stöd bland medlemmarna i Kommunal. Av dem som påverkas av förslaget (dvs medlemmar i Kommunal med egna barn i åldrarna 4 till 16 år) så uppger nästan 82 procent att familjeveckan skulle underlätta för dem i vardagen (medlemsenkät 2018).

<https://blogg.kommunal.se/utredare/2018/09/07/ny-undersokning-foraldraveckan-skulle-underlatta-for-medlemmar-i-kommunal/>

- 9. Den enskildas valfrihet är en central del av den svenska välfärdsmodellen. Därför behövs en mångfald av aktörer och goda villkor för enskilt drivna verksamheter inom välfärden som underlättar den enskildes aktiva val. Regeringen kommer inte att driva eller arbeta vidare med förslag om vinstförbud eller andra förslag med syftet att införa vinstbegränsningar för privata aktörer i välfärden. Höga kvalitetskrav ska vara styrande. Detta kommer att uttryckas i vårändringsbudgeten 2019. Förslag kommer läggas för att säkerställa att alla aktörer inom välfärden oavsett driftform har likvärdiga villkor.*

Kommentar:

Det är förståeligt att regeringen inte kan arbeta vidare med "förslag om vinstförbud eller andra förslag med syftet att införa vinstbegränsningar för privata aktörer i välfärden" eftersom det inte finns en majoritet i riksdagen. Det vore dock olyckligt om Socialdemokraterna slutar att opinionsbilda kring, och arbeta vidare med, frågan utanför regeringsarbetet.

Att förslag kommer att läggas "för att säkerställa att alla aktörer inom välfärden oavsett driftform har likvärdiga villkor" har ofta lyfts av Centern och Liberalerna. Det skapar dock flera intressanta frågeställningar. Hur ska det uppnås? En kommun har t.ex. skyldighet att ge ett barn som går i grundskolan rätt till placering vid en kommunal skola nära hemmet. De privata skolorna har inte den skyldigheten. Hur ska kommunerna kompenseras för detta?

Gällande kvalitetskrav ska Kommunal fortsätta att lyfta faktorerna som vi anser bidrar till vård- och omsorgskvalitet - kontinuitet (tillsvidareanställningar på heltid), rätt bemanning och kompetens (undersköterskelegitimation/skyddad yrkestitel för undersköterskor). Vidare diskussion om kvalitetskrav kan läsas i punkt 61.

10. Utvärdering av nya placeringsregler. De nya placeringsreglerna för AP-fondsmyndigheterna ska utvärderas fram till och med 2020 med avseende på om placeringar i fossil energi minskar.

Inga kommentarer

11. Gröna obligationer. Ett försök med statliga gröna obligationer ska genomföras genom ett uppdrag till Riksgälden 2019 och utvärderas.

Inga kommentarer

Jobb, företagande och hållbar tillväxt

Vi sätter klimat och jobb först. Ett jobb är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och etablering i samhället. Genom minskade klyftor och ökad sysselsättning ges alla människor, oavsett bakgrund, möjligheter att lyckas i livet. Arbetslinjen gäller. Vi stärker Sveriges ekonomi genom att främja ett mer konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv och vi underlättar möjligheterna att bli, verka och lyckas som företagare.

Kommentar:

Överenskommelsen innehåller stora avsteg från tidigare S+MP regering, vilket kan få omfattande konsekvenser för arbetsmarknadens funktionssätt. Det finns en tydlig förskjutning från kollektiva lösningar med offentlig finansiering som rustar individen till individuell finansiering med mindre anställningstrygghet på en arbetsmarknad utan kollektivavtal.

12. Regeringens strategiska samverkansprogram med näringslivet ska byggas vidare. Det nationella innovationsrådet under ledning av statsministern (och med deltagande av berörda statsråd) fortsätter sitt arbete.

Kommentar:

En vidareutveckling av det nationella innovationsrådet är positivt och kommer inte påverka budgeten. En fortsatt utveckling av verksamheten kan innebära att Kommunal får möjlighet att medverka i framtida nya samverkansprogram, till exempel inom välfärdsteknik och hälsorobotik. Det skulle kunna påverka kommunalarnas arbetsmarknad genom minskad ohälsa, bättre hjälpmedel i arbetet och utveckling av innehåll i arbetet. Dessutom kan det bidra till att lösa de långsiktiga problemen med kompetensförsörjning inom välfärden.

13. En exportsatsning för fler jobb i hela landet genomförs. Den befintliga exportstrategin utvecklas med fokus på hållbarhet, ekonomiskt, socialt och ekologiskt.

Kommentar:

Det är positivt med en aktiv industripolitik. Svensk exportindustri står för 45 procent av landets BNP och bidrar till hög sysselsättning både inom industrin och i tjänstesektorn. Att satsa på

exportfrämjande åtgärder är av godo för medlemmarna i Kommunal då en hög sysselsättning genererar skatteintäkter för välfärdens finansiering.

14. Möjligheten till omställning förstärks och arbetsgivarnas behov av arbetskraft med rätt utbildning förbättras. Kunskapslyftet byggs ut, inklusive högskola, yrkeshögskola, vuxenutbildning och yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning. Möjligheten att vidareutbilda sig eller omskola sig högre upp i åldrarna utökas. Ge mer generösa villkor för detta inom studiemedelssystemet. (Senast BP21). Utvecklingstid i upp till ett år införs (BP20) för att möjliggöra kompetensutveckling hos den enskilde.

Kommentar:

Satsningen på vuxenutbildning på högskola, yrkeshögskola, Komvux och yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning kvarstår vilket är positivt.

Utökade möjligheter till vidareutbildning eller omskolning högre upp i åldrarna är också mycket bra. Det ska bland annat ske genom generösa villkor inom studiemedelssystemet. Överenskommelsen innehåller ett förslag om utvecklingstid (upp till ett år) som ska möjliggöra kompetensutveckling hos den enskilde. Dessa insatser kommer att underlätta omställningen på arbetsmarknaden.

Förslagen fokuserar på individens eget ansvar för anställningsbarhet på arbetsmarknaden och möjligheterna till investeringar i utbildning ser olika ut beroende på situation på arbetsmarknaden och i livet. Medlemmarna i Kommunal har svårt att utnyttja möjligheten med Kompetenslyftet när arbete, studier och familjeansvar är svåra att kombinera. Samtidigt är statliga investeringar i Komvux en förutsättning för kompetensförsörjningen inom välfärdstjänsterna

15. Fler ska kunna bli företagare. Genomför kraftig förenkling av beskattning och regelverk för mikroföretagande (Utredning under 2019-2020 och förändringar från 2021) och sänkt aktiekapital till 25 000 kronor (Ds våren 2019. Ny lagstiftning från 1 januari 2020).

Kommentar:

Regelförenkling för att gynna företagande är såklart positivt om det bidrar till att fler kan starta och driva företag framgångsrikt. Om skattelättnaderna bidrar till att minska skatteintäkterna är det åtgärder som inte gynnar medlemmarna i Kommunal. Se utförligare resonemang i punkt 4.

Ett sänkt aktiekapital kan bidra till att fler kan starta aktiebolag. Det finns dock en fara i att fler oseriösa företagare kan starta AB med ofta tvivelaktiga villkor. Detta kan drabba medlemmarna som anställda.

16. En gynnsam beskattning för växande företag. Uttaget av arbetsgivaravgift sänks. Taket i RUT ska tredubblas. RUT-avdraget ska utvidgas till tvätt-, flytt-, hämt-, och trygghetstjänster. (Utredning under 2019, införs i BP21). Ett äldre-RUT ska utredas. (Tillsätts 2019). Den extra beskattningen vid generationsväxling, jämfört med om företaget säljs till någon utomstående, ska tas bort. Även beskattning av personaloptioner ska reformeras genom bland annat utvidga storleken och personkretsen så att svenska regler är konkurrenskraftiga i ett internationellt perspektiv. En utredning med syftet att förenkla 3:12 ska genomföras (Utredning 2019-2021. Ny lagstiftning från 2022).

För kommentarer angående RUT, generationsväxling, 3:12, samt personaloptioner se kommentarer

till punkt 3.

17. Tiden att etablera sig på arbetsmarknaden kortas. Vägen in på arbetsmarknaden förstärks genom att fler får chansen till ett jobb utan utbildningskrav. Detta sker genom ett införande av etableringsjobb med lägre lön för nyanlända och långtidsarbetslösa (i enlighet med parternas förslag). Dessa ska utvidgas till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag på ett sätt som gör att fördelarna i etableringsjobben inte går förlorade (Förändringar genomförs med ambitionen att vara på plats 1 juli 2020). Kraven på kollektivavtal för nystartsjobb tas bort (Genomförs våren 2019). Ett ingångsavgift, det vill säga borttagna arbetsgivaravgifter de första två åren, införs för ungdomar utan gymnasieutbildning och för nyanlända (genomförs i BP20)

Kommentar:

En utvidgning av parternas förslag om införande av etableringsjobb med lägre lön för nyanlända och långtidsarbetslösa till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag ska starta den 1 juli 2020. Om fler företag nyttjar åtgärderna kommer det att öka de offentliga utgifterna. Man kommer också att ta bort kravet på kollektivavtal vid nystartsjobb. De två förslagen kommer att innebära en maktförskjutning på arbetsmarknaden där parternas möjlighet att påverka osund konkurrens och missbruk av arbetstagare blir satta ur spel. Överenskommelsen avviker från Socialdemokraternas och Miljöpartiets tidigare "Rätt jobb" till "Ett jobb" utan utbildningskrav. På kort sikt kommer det troligtvis att innebära minskade offentliga utgifter inom etableringsuppdraget på Arbetsförmedlingen. Förslaget kommer inte att lösa arbetsgivarnas problem med att rekrytera personal med rätt kompetens. Det kommer inte heller att bidra till en lösning av välfärdens rekryteringsutmaningar av yrkesutbildade. Däremot kommer förslaget att öka antalet arbetslösa utan yrkesutbildning, utan validering, utan goda språkkunskaper och förutsättningar att långsiktigt etablera sig med god ekonomi på arbetsmarknaden.

Ett ingångsavgift, det vill säga borttagna arbetsgivaravgifter de första två åren, införs för ungdomar utan gymnasieutbildning och för nyanlända (genomförs i BP20). Förslaget kommer troligtvis att leda till stora dödviktseffekter – det vill säga att individer som skulle ha anställts även utan sänkt arbetsgivaravgift också får ta del av subventionen – där minskade intäkter från arbetsgivaravgifter inte kompenseras av större intäkter från målgruppens lönearbete eftersom de skulle fått arbete ändå.

18. Arbetsförmedlingen reformeras i grunden. Staten har genom Arbetsförmedlingen myndighetsansvaret för arbetsmarknadspolitiken, men ett nytt system baserat på LOV ska utvecklas där fristående aktörer matchar och rustar arbetssökande för de lediga jobben. Arbetsförmedlingen kommer att finnas kvar som statlig myndighet, men vara fokuserad på myndighetsansvar i form av kontroll av arbetssökande och av fristående aktörer, arbetsmarknadspolitisk bedömning, digital infrastruktur och statistik och analys. Ersättningen till aktörerna ska i huvudsak utgå från hur väl de lyckas med att få individer i varaktig sysselsättning, givet behoven hos den arbetslösa. För att säkerställa kvaliteten ska antalet fristående aktörer begränsas, genom att de ska kontrolleras, rangordnas och certifieras och möjligheterna att välja bort besvärliga fall förhindras. Insatser för personer med funktionsnedsättning berörs ej av denna omläggning. Arbetsmarknadsutbildningar som brister i effektivitet bör avvecklas, medan de som fyller en strategisk funktion på arbetsmarknaden ska finnas kvar. Nystartsjobb ska finnas kvar. Extratjänster och

introduktionsjobb ska riktas mot de längst från arbetsmarknaden och ha samhällsekonomiskt rimliga volymer. Krav ska ställas på ett fungerande samråd mellan Arbetsförmedlingen och parterna så att dessa arbetsplatsförlagda insatser förbättrar förutsättningarna till varaktig etablering på arbetsmarknaden (Förändringen av Arbetsförmedlingen ska vara fullt genomförd under 2021).

Kommentar:

Förslaget om att ersätta den offentliga Arbetsförmedlingen med ett nytt system baserat på LOV där fristående aktörer matchar och rustar arbets sökande för de lediga jobben kommer tre veckor innan slutbetänkande om Arbetsförmedlingen i framtiden. Viktigt att notera är att överenskommelsen inkluderar att insatser för personer med funktionsnedsättning inte är berörda av omläggning. Inriktningen på extratjänster och introduktionsjobb kommer att vara individer som står längst från arbetsmarknaden och ha andra volymer samt att krav ska ställas på ett fungerande samråd mellan Arbetsförmedlingen och parterna så att dessa förblir arbetsplatsförlagda insatser.

Ändringarna i Arbetsförmedlingens uppdrag är mycket oroväckande. Det är omfattande förändringar och de ska vara fullt genomförda under 2021. Förslaget kommer att splittra Arbetsförmedlingen och skapa stora utmaningar för Kommunals arbete med att säkerställa schyssta och konkurrensneutrala villkor mellan arbetsgivare. Den arbetsmarknadspolitik vi har idag kommer ha ett helt nytt ansikte framöver om dessa förändringar genomförs. Och det är definitivt inte en arbetsmarknadspolitik som kommer gynna medlemmarna i Kommunal.

19. Arbetslinjen värnas. Arbetslöshetsförsäkringen ska reformeras i linje med en flexicuritymodell och öppnas för fler som arbetat, baseras på inkomster och trappas ned samt fasas ut i takt med arbetslöshetens längd (Ds våren eller hösten 2020. Förändringar i BP22.)

Kommentar:

De två förslagen om en brantare nedtrappning av ersättningsnivån och en sänkning av arbetsgivaravgiften i pkt 17 kan få negativa konsekvenser för medlemmarna i Kommunal eftersom ersättningen från a-kassan kan minska samtidigt som kostnaden för medlemskap i en a-kassa riskerar att öka. I överenskommelsen (pkt 17) ingår också förslag om sänkt arbetsgivaravgift. Det kan få negativa konsekvenser för finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen, exempelvis genom en höjd finansieringsavgift för a-kassorna. Man behöver säkerställa att a-kassornas finansiering inte påverkas av den sänkta arbetsgivaravgiften, vilket skulle medföra höjda medlemsavgifter till a-kassorna. Det skulle kunna leda till att fler människor riskerar att hamna utanför arbetslöshetsförsäkringen. Förändringarna som föreslås i punkt 19 kommer leda till att fler kommer bli beroende av försörjningsstöd från socialförsäkringen. Sammantaget är detta mycket oroande och Kommunal kommer följa utredningens arbete noga.

20. Arbetsrätten moderniseras och anpassas efter dagens arbetsmarknad samtidigt som en grundläggande balans mellan arbetsmarknadens parter upprätthålls. Arbetsrätten ska ge företagen flexibilitet och skydda den enskilde arbetstagaren mot godtyckliga uppsägningar.

Lagen om anställningsskydd ska ändras genom tydligt utökade undantag från turordningsreglerna. Utredningen som får i uppdrag att utarbeta denna lagändring ska

vidare lägga förslag som, särskilt för mindre företag, innebär lägre kostnader vid uppsägningar, samtidigt som rättssäkerhet och skydd mot godtycke upprätthålls.

Utredningen ska föreslå hur arbetsgivarens ansvar för kompetensutveckling och den anställdes omställningsförmåga stärks. Utredningen ska också arbeta med förslag som skapar en bättre balans i anställningsskydden för personal med olika anställningsvillkor.

Utredningen ska i dessa frågor och generellt särskilt beakta de små och medelstora företagens behov av flexibilitet och ska, utöver kontakter med arbetsmarknadens parter, ha kontakt med dessa företags organisationer. Om parterna når en överenskommelse om hur LAS ska reformeras på ett sätt som ger ökad flexibilitet ska regeringen istället lägga förslag i linje med parternas överenskommelse. I annat fall genomförs utredningens förslag. (Utredningen tillsätts april 2019. Förändringarna i LAS ska genomföras 2021.)

Kommentar:

Det är djupt olyckligt att formuleringarna angående LAS kan uppfattas som att arbetsmarknadens parter kommer förhandla under hot.

När det gäller skrivningarna om arbetsrätten är formuleringarna kring LAS provocerande, dvs. att LAS "ska ändras genom tydligt utökade undantag från turordningsreglerna". En annan del som skapar oro är skrivningen att utredningen ska få i uppdrag att lägga förslag som "innebär lägre kostnader vid uppsägningar" för mindre företag. Det är dock svårt att veta vad det innebär. I den andra vågskålen ligger skrivningar som att arbetsrätten ska "skydda den enskilde arbetstagaren mot godtyckliga uppsägningar" samt att "rättssäkerhet och skydd mot godtycke upprätthålls". Även skrivningen att "Utredningen ska föreslå hur arbetsgivarens ansvar för kompetensutveckling och den anställdes omställningsförmåga stärks" bör tolkas positivt.

Avslutningsvis skapar skrivningen att "Utredningen ska också arbeta med förslag som skapar en bättre balans i anställningsskydden för personal med olika anställningsvillkor" en del funderingar över vad den innebär. En tolkning skulle vara att t.ex. allmän visstidsanställning försvinner eller att anställningstryggheten för visstidsanställda väsentligt förbättras, vilket skapar en bättre balans mellan anställningsformer och såklart skulle välkomnas av Kommunal. En annan tolkning skulle vara att skyddet för tillsvidareanställda minskar till den otryggare nivå som visstidsanställningarna ligger på, vilket också skapar mer balans.

21. Problemet med kompetensutvisningar måste lösas. Ett särskilt visum för högkvalificerade som vill söka jobb eller starta företag ska införas (Utredning 2019. Nya regler från 1 januari 2021). Dagens regler för arbetskraftsinvandring ska värnas.

Kommentar:

Inom Kommunals avtalsområden är kompetensutvisningar inget större problem. Inom andra områden med högkvalificerad arbetskraft kan man se att det är av vikt för att hitta kompetens och kunna växa, som i sin tur skapar ett bättre skatteunderlag ur ett längre perspektiv. Det är dock viktigt att man följer regelverken noga så att oseriösa arbetsgivare inte drar fördel av utländsk arbetskraft på arbetstagarens, och på sikt även inhemska villkors, bekostnad.

Hela landet ska växa

Vår politik ska komma hela landet till del. Både landsbygd, glesbygd och större städer ska kunna utvecklas. Därför bygger och rustar vi järnvägar, vägar och bostäder så att människor kan bo, leva och arbeta i hela landet.

22. Bygg ut den digitala infrastrukturen i hela landet. Målet ska vara att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s redan år 2020 och att alla bör ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där de normalt befinner sig senast år 2023.

Kommentar:

Överenskommelsen innehåller en fortsatt satsning på en utbyggnad av den digitala infrastrukturen i landet. Det är en grundförutsättning för att Sverige ska kunna genomföra sina högt ställda ambitioner inom E-hälsa, offentliga digitala tjänster och teknik i hemmen. Subventionerna gör det möjligt för fler hushåll att investera i bredband och stabila mobila tjänster i hela landet.

23. Gör det möjligt att leva och bo på landsbygden. Bygg ut fler servicekontor i hela landet. Inga nya myndigheter ska lokaliseras i Stockholm under mandatperioden. Det ska vara betydligt enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden. Strandskyddslagstiftningen behöver göras om i grunden genom en ökad differentiering. Denna ska på allvar ta hänsyn till att tillgång till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringsstryck. Det ska vara enklare att få bygga strandnära och skapas bättre förutsättningar för bostäder och näringsverksamhet främst för småföretagare, besöksnäring och gröna näringar i områden med lågt exploateringsstryck. Det lokala inflytandet ska öka. Ett fortsatt starkt och, om behov finns, förstärkt strandskydd ska finnas för att värna obrutna strandlinjer, den allemansrättsliga tillgängligheten och miljön i områden som redan är starkt exploaterade (Utredning tillsätts sommaren 2019. Proposition hösten 2021. Ikraft 1 januari 2022). Inför ett avståndsbaserat och färdmedelsoberoende reseavdrag (Utredning tillsatt. Dir. 2017:134). Utred ett slopat krav på bygglov för den som vill bygga ett kafé, ett ridhus eller liknande i anslutning till sin gård (Tillsätts 2020). En utredning om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker ska genomföras. En förutsättning är att Systembolagets monopol säkras (Tillsätts 2020). Vägunderhållet, med särskilt fokus på bärighet och tjälsäkring, förstärks. Öka tillgången till högre utbildning i hela landet och stärk möjligheterna till distansutbildning.

Kommentar:

Det är positivt att man har ambitionen att det ska kunna gå att leva och bo på landsbygden och att utbildning och service ska finnas tillgänglig. Från Kommunals perspektiv handlar det framförallt om tillgång till jämlik vård, skola och omsorg.

24. Det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk, till exempel i solceller och solvärme, eller i vindkraft till havs eller på land.

25. Stärk och öka konkurrenskraften inom det svenska jordbruket. Svensk livsmedelsproduktion är helt avgörande för jobb och tillväxt på landsbygden. Ett kraftfullt bondepaket kommer att genomföras för att stärka likviditeten och konkurrenskraften. Insatser ska också genomföras för att stödja en utveckling mot

ett fossiloberoende jordbruk. Sverige ska internationellt arbeta för minskad antibiotikaanvändning i djurhållning globalt. (En utredning tillsätts under 2020). Inför ursprungsmärkning av kött och fisk på restauranger och i storkök (Uppdrag har givits till Livsmedelsverket juli 2018. Proposition våren 2020).

Kommentar:

Medlemmar i Kommunal arbetar både i produktionsledet, alltså i själva jordbruket, och i konsumtionsledet, såsom i köksverksamhet inom skola, vård och omsorg.

Huvuddragen i Kommunals jordbrukspolitik utvecklas i rapporten *Vattna, gödsla, gallra!*, där det bland annat slås fast att förbundet ska verka för ett konkurrenskraftigt och långsiktigt hållbart jordbruk. I det avseendet kan det vara positivt att överenskommelsen innehåller ett "kraftfullt bondepaket" med syfte att stärka det svenska jordbrukets likviditet och konkurrenskraft. Förslaget är samtidigt svårt att bedöma eftersom det inte framgår exakt vad paketet innebär.

Det är positivt att frågan om minskad antibiotikaanvändning globalt finns med i överenskommelsen. Kommunal driver frågan om minskad antibiotikaanvändning och Sverige är på många sätt ett föregångsland på området. Om fler länder följer efter, exempelvis till följd av skarp lagstiftning på EU-nivå, så skulle kostnadsläget för Sveriges mer hållbara jordbruk förbättras.

26. Värna och stärk den privata äganderätten till skogen. Stärk rättssäkerheten för markägare och företag och säkerställ att markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. Anslagen för ersättningar för skyddad mark ska vara tillräckliga för detta. Det nationella skogsprogrammet utvecklas för att ytterligare främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Programmet ska bygga på skogsvårdslagens två mål om produktion och miljöhänsyn. Särskilt fokus ska läggas på goda villkor för företagande i skogssektorn. Ansvariga myndigheter ska få i uppdrag att föreslå ett nytt och enhetligt sätt att räkna skyddad mark (Hösten 2019). Utredningar tillsätts om stärkt äganderätt, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av mark samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi (Utredning 2019. Ny lagstiftning från 1 juli 2021). Artskyddsförordningen ska ses över för att effektivt och rättssäkert kunna skydda hotade arter och vara tydlig gentemot markägare om när man har rätt till ersättning (Utredning 2019-2020. Ny förordning under 2021). Den utökade nyckelbiotopsinventeringen återupptas inte.

27. Säkra resurser för skydd av värdefull natur. Anslagen för skydd av värdefull natur förstärks. Ett nytt Sveaskogsprogram ska genomföras. Staten ska vara föregångare i hållbart skogsbruk och visa stor naturhänsyn.

28. Bygg ut infrastrukturen – bind ihop Sverige med tåg som går i tid. Den beslutade nationella planen för infrastruktur 2018–2029 med investeringar i vägar och järnvägar i hela landet på 700 miljarder ska fullföljas. Nya stambanor för höghastighetståg ska färdigställas så att Stockholm, Göteborg, Malmö och regioner och städer längs med och i anslutning till banans sträckning bättre knyts samman med moderna och hållbara kommunikationer. Det ska ske fortsatt utbyggnad av järnvägen i

norra Sverige och planeringen för att bygga Norrbotniabanan i sin helhet ska intensifieras. Den breda finansieringsdiskussionen mellan sju riksdagspartier ska återupptas och utgöra utgångspunkten för det fortsatta arbetet med projektet. Dagens eurovinjettevavgift för godstransporter ska behållas så länge som möjligt. Ett nytt miljöstyrande system ska utredas (Tillsätts våren 2019). Ett nationellt biljettsystem för all kollektivtrafik i hela Sverige införs (Utredning 2020. Införs från 1 januari 2022). Regeringen ska agera för att göra det enklare att boka utlandsresa med tåg. Trafikverket ges i uppdrag att upphandla nattåg med dagliga avgångar till flera europeiska städer.

29. Ökad punktlighet för svensk järnväg. Ökade satsningar på underhåll och investeringar i nya spår är viktiga delar för att nå ökad punktlighet. En långsiktig underhållsplan och ett åtgärdsprogram för att säkra ökad punktlighet ska tas fram i samverkan med tågoperatörerna. Den kan hantera sådant som tillgång till ersättningstrafik, resenärsinformation, kvalitet på snöröjning och beredskap för snabbt avhjälpa till exempel kontaktledningshaveri. Trafikverket ska ha rätt att avvisa tåg som riskerar riva ned kontaktledningar eller på annat sätt sliter extra mycket på järnvägen.

Kommentar punkt 28-29:

Kommunal har länge pratat om behovet av ökad geografisk jämlikhet och i det avseendet är landsomfattande investeringar i vägar och järnvägar (inklusive nya stambanor för höghastighetståg) mycket positivt. Av samma anledning är det också positivt att överenskommelsen utlovar satsningar för att 95 procent av landets alla hushåll och företag ska ha bredband om minst 100 Mbit/s redan år 2020 (punkt 22).

Miljö och klimat

Sverige ska gå före på klimat- och miljöområdet och bli världens första fossilfria välfärdsland. Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären.

Kommentar punkt 30-39:

Det är glädjande att det finns starka skrivningar kring miljö och klimat i överenskommelsen. Här finner vi insatser som fokuserar både på industrin, infrastruktur och transporter och individen. En fråga som fått stort fokus i debatten är målet med att inga bensin- eller dieseldrivna bilar ska få säljas från och med år 2030 och en utredning ska komma fram till när fossila bränslen ska vara helt utfasade. Idag kostar en laddhybrid eller eldriven bil betydligt mer än en som drivs på bensin eller diesel. Om det inte sker stora skattesubventioner vid denna utfasning riskerar bilägande att bli en fråga om ekonomisk jämlikhet ännu mer än vad det är idag. Detsamma gäller flygresor. Sverige behöver ställa om men utan att hamna i en situation där de som har möjlighet kan köpa sig till att fortsätta med samma livsstil medan andra ställer om för att det helt enkelt blir för dyrt.

30. En aktiv klimatpolitik som värnar det klimatpolitiska ramverket. Utveckla och effektivisera klimatinvesteringsprogrammen. All relevant lagstiftning ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag (Utredning tillsätts under 2019). Miljömålsberedningen får i uppdrag att bereda frågan om mål för konsumtionsbaserade utsläpp.

31. Fossilfria transporter. Fossilfri laddning och tankning ska möjliggöras genom att infrastrukturen byggs ut. Investera i produktion och distribution av biogas. Från år 2030 kommer det inte längre vara tillåtet att sälja nya bensin- och dieseldrivna bilar (Utredning tillsätts 2019. Kräver godkännande av EU-kommissionen. Ny lagstiftning beslutas under mandatperioden). Regeringen kommer att driva ett motsvarande förbud i hela den Europeiska unionen. Ett årtal ska utredas för när fossila bränslen ska vara helt utfasade (I samma utredning som innan). Reduktionsplikten ska vara utformad så att den bidrar till att nå det nationella målet om minskade växthusgasutsläpp från inrikes transporter med 70 procent år 2030. Vid en kontrollstation som genomförs 2019 ska successivt ökade kvotnivåer skärpas för tiden efter 2020.

32. Minska flygets klimatpåverkan. Genomför en obligatorisk klimatdeklaration vid köp av flygresor (Uppdrag till Luftfartsverket våren 2019. Börjar gälla från 1 januari 2021). Sverige ska ta ledartröjan för att omförhandla de internationella avtal och konventioner som sätter stopp för en beskattning av fossilt flygbränsle. Krav på obligatorisk inblandning av förnybart bränsle ska införas (Utredning tillsatt Dir. 2018:10 Utredning om styrmedel för att främja användning av biobränsle för flyget.). Ett förslag om miljöstyrande start- och landningsavgifter ska tas fram (Tas i samma uppdrag till Luftfartsverket). En hög inblandning av hållbart förnybart bränsle ska ges ekonomiska incitament. När ett system för flygbränsleskatt finns på plats bör det ersätta dagens biljettskatt på flyget.

33. Prospektering och nyexploatering av kol, olja och fossilgas förbjuds på motsvarande sätt som gjorts med uran och regelverket för när utvinning av mineraler får ske från alunskiffer skärps (Utredning 2019-2020. Ny lagstiftning från 1 januari 2022). Satsa mer på forskning, tester och samarbeten med näringslivet för att på ett hållbart och effektivt sätt binda tillbaka en del av de utsläpp som redan gjorts.

34. Sverige ska driva på för en klimatlag på EU-nivå. EU:s regler för statsstöd och övriga stödsystem ska reformeras så att de bidrar till och inte motverkar ett fossilfritt samhälle och genomförandet av Parisavtalet.

35. Ekonomiska styrmedel ska användas för att ställa om samhället i miljövänlig riktning. Skatt på farliga kemikalier i kläder och skor införs. Ett nytt avdrag för grön teknik ska införas. Klimatbonusar och -avgifter på personbilar förstärks och förenklas. (Samtliga från BP21). En skatt på förbränning av avfall införs. (Från BP 20). Ett investeringsstöd för testanläggningar av miljöteknik som medför minusutsläpp införs. Handlingsplan för åtgärder för kraftigt minskade utsläpp tas fram (Uppdrag till Naturvårdsverket våren 2019).

36. Barnvänliga och hållbara städer. Stadsmiljöavtalen utvecklas och effektiviseras för att bland annat främja alternativ till bil i städerna. Andelen som reser med cykel ska öka. Bilpooler ska stimuleras. Skatteregler ska underlätta för cykelpendling.

37. Spridningen av mikroplaster ska förhindras bland annat genom förbud mot mikroplaster i fler produkter, förbud mot onödiga plastartiklar (Utredning tillsätts under 2019. Lagstiftning från 1 januari 2022.) och avgift/skatt på engångsartiklar (Från BP21, förutom bärkassar som kan vara färdigt redan till 1 maj 2020). Sverige ska inom EU driva på för utfasning av all engångsplast.

38. Stärk utvecklingen av en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi. Genomför en bred översyn av regelverken för återvinning och hantering av avfall och restprodukter för att främja innovation och företagande i den cirkulära ekonomin. Ytterligare steg som gör det enklare för hushåll att återvinna och återbruka ska tas, bland annat genom att producentansvar för textilier införs. Möjliga framkomliga vägar för att kraftigt öka återbruk och återvinning av textilier ska prövas där branschen och ideella aktörer involveras. Krav på pant ska omfatta fler produkter, som exempelvis batterier, mobiltelefoner och annan elektronik. (Utredning tillsätts våren 2020. Systemet på plats från 2022) För ökad effektiv hushållsnära insamling, bättre samarbete mellan kommunala och producentansvarssystem, och för högre återvinning, ska införandet av nya samordnade krav på lägsta servicenivå för hushållens avfall, inklusive förpackningar, tidningar, grovavfall och farligt avfall, utredas. En utredning ska tillsättas om möjligheten att alla produkter ska ha ett produktpass med information om vad produkten innehåller, var den kommer från och hur den kan återvinnas eller tas om hand. (Utredningen tillsätts under 2021). Inför ett hyberavdrag liksom möjligheter att skattefritt upp till ett visst belopp hyra ut lösöre som till exempel bil, kläder, verktyg eller möbler (Från BP22).

39. Förstärka insatser för den biologiska mångfalden. För att skydda värdefull natur och värna rödlistade och akut utrotningshotade arter ska naturvården stärkas på ett sätt som bygger på legitimitet hos de människor och verksamheter som berörs. Ett åtgärdsprogram för att stärka förutsättningarna för pollinatörer ska tas fram. Det hållbara fisket ska utvecklas med åtgärder för att minska bottentrålning i känsliga områden i Sverige och EU, samt att ett generellt stopp för bottentrålning införs i skyddade områden. Möjlighet till begränsade undantag kan ges i förvaltningsplanen. Åtgärder för att stötta de fiskare som byter redskap ska kunna införas. Sverige ska vara pådrivande i EU för ett starkare samarbete som anpassar både fångstkvoter och fångstmetoder för att uppnå hållbara fiskbestånd. Ett frivilligt program för återköp av ålfiskerätter införs i Sverige med syfte att minska fisket av den utrotningshotade ålen. Kontrollen för att stoppa illegalt fiske stärks, utan att öka den samlade administrativa bördan för företagen. Försök med kameraövervakning av fiskefartyg för att se till att utkastförbudet efterlevs ska genomföras. Subventioner som leder till överfiske ska fasas ut, samtidigt som det hållbara småskaliga fiskets konkurrenskraft värnas.

Integration och hedersbrott

Sverige har en stor integrationsutmaning. De som får uppehållstillstånd ska snabbt ges möjlighet att komma in i vårt land, stå på egna ben och lära sig svenska. Hedersrelaterad brottslighet och förtryck ska förebyggas, förhindras och straffas.

40. Nyanlända ska snabbare in på arbetsmarknaden. En svensk nystart införs (Det som kan genomföras i BP20 genomförs i BP20. Övrigt utreds under 2019 med ambitionen att införas i BP21). Det är ett integrationsår med intensiv yrkessvenska, yrkesförberedande och yrkesinriktad svenska för invandrare (SFI) kombinerat med korta utbildningar och praktik inom samma yrkeskategori, intensiv praktik inom bristyrken med en anordningspeng till arbetsgivaren, obligatorisk samhällsorientering, ettåriga mentorskapsprogram med regelbundna träffar med en mentor med svensk yrkeserfarenhet samt ett kunskapscertifikat för de som nått de högt satta målen för yrkeskunskap och språk. Både kvinnor och män ska från samhällets sida mötas av samma förväntningar och ges rätt förutsättningar för att kunna försörja sig själva och stå på egna ben genom inträde på arbetsmarknaden. Det behövs ett tydligt jämställdhetsperspektiv i alla etableringsåtgärder. Samhällsintroduktion och undervisning i svenska blir obligatoriskt från dag ett i Sverige. Mer och förbättrad samhällsorientering – i 100 timmar – som börjar redan under asyltiden ska införas för samma grupp. SFI-undervisningen förbättras genom individuell prestationsplan och ökad nivåindelning. En SFI-peng baserad på uppnådda språkresultat utreds (Tillsätts 2020). Det måste gå snabbare för fler att lära sig svenska. Det behövs ett kvalitetslyft vad gäller SFI – både av kommunala och fristående aktörer. Antalet timmar som nyanlända läser SFI måste kunna ökas. Möjligheterna att lära sig yrkessvenska på jobbet samt att kombinera SFI och yrkesvux ska förstärkas. Kraven på deltagande och resultat måste öka och kopplas till ersättningar. Även föräldralediga måste få lära sig svenska. Inför språkplikt för den som söker asyl eller uppbär försörjningsstöd (Tilläggsdirektiv till utredningen Framtidens socialtjänst som levererar sitt betänkande i juni 2020. Proposition våren 2021).

Kommentar:

Tanken med introduktionsåret är att det ska gå snabbare för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden. Att förbättra samhällsorienteringen och SFI och lyfta in den redan under asyltiden är i huvudsak bra. Att det ska finnas ett jämställdhetsperspektiv här där kvinnor ska ges samma förutsättningar och ställas inför samma krav är också positivt. Utlandsfödda kvinnor saknar i större utsträckning jobb än vad utlandsfödda män gör.

För stort fokus på att det ska gå snabbt kan dock vara bekymmersam om det får konsekvensen att en snabb etablering i jobb prioriteras före långsiktiga investeringar i utbildning, som på sikt ger en starkare förankring på arbetsmarknaden.

41. Språkkrav för medborgarskap. Vi vill stärka medborgarskapets status och främja ett inkluderande samhälle. Därför ska ett godkänt prov i svenska och i grundläggande samhällskunskap vara ett krav för medborgarskap i Sverige. Där det föreligger särskilda skäl ska språkkunskaper kunna prövas i andra former.

Kommentar:

Det som verkligen främjar integration är att det finns arbeten och arbetsplatser där det pratas svenska och där man kan börja bygga sociala relationer. I de flesta av de yrkesgrupper som Kommunal organiserar är språket centralt men att det ska ställas språkkrav för medborgarskap tror vi inte är lösningen på språkproblem och integrationen.

42. Stoppa hedersbrotten. Hedersrelaterat våld och förtryck måste bekämpas genom strängare straff och mer kunskap om dessa brott och förtryck. Brotts med hedersmotiv ska utgöra en egen brottsrubricering och det ska införas en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv (Utredning 2019-2020. Ny lagstiftning från 1 januari 2022). Reglerna för utvisning av icke-svenska medborgare som döms för hedersrelaterade brott och hatbrott ska skärpas och frågan om utvisning ska alltid prövas vid sådana brott. Skyddet för den som drabbas av hedersrelaterad brottslighet måste stärkas så att den som drabbas inte avvisas i sådana fall. Kompetens om hedersrelaterat våld ska öka. Arbetet mot heder ska öka i skolorna. Det behövs ett tydligt barnrättsperspektiv i arbetet mot hedersförtrycket. Möjligheterna ska öka att utan föräldrars samtycke ge insatser till unga vid misstanke om hedersbrott liksom att lagen om vård av unga (LVU) ska skärpas i samma syfte. Myndigheternas möjligheter ska stärkas att ingripa vid misstanke om att personer förs ur landet för att giftas bort mot sin vilja eller könsstympas (Tas i samma utredning. Kan hanteras genom tidigare leverans av det sistnämnda förslaget). Inga offentliga medel ska utbetalas till föreningar eller religiösa samfund som genomför barnvigslar eller sanktionerar annan hedersrelaterad brottslighet (Genomlysning av befintliga förordningar och myndighetsinstruktioner under 2019). Kompetensteamet mot hedersbrott permanentas.

Kommentar:

Att arbeta mot hedersvåld är angeläget. Hedersvåld begränsar framförallt flickors och unga kvinnors livsutrymme och orsakar psykisk och fysisk ohälsa på både kort och lång sikt. I värsta fall kan hedersvåld leda till mord, som i fallet med Fadime Sahindal för 17 år sedan. Även om både män och kvinnor kan drabbas av hedersvåld så är det mer vanligt att kvinnor är drabbade. Majoriteten av medlemmarna i Kommunal är kvinnor och en stor andel av dem har dessutom utländsk bakgrund. Ett förstärkt arbete mot hedersvåld har potential att förbättra livet för de av förbundets medlemmar som lever under förtryck.

*43. Förändra EBO. Boendeformen eget boende för asylsökande, EBO, har i vissa kommuner med socioekonomiska utmaningar lett till trångboddhet, osäkra boendeförhållanden och flyttkedjor som riskerar att försena etableringen. Kommunerna bör ges en möjlighet att begränsa EBO i områden med socioekonomiska utmaningar. Genomför det remitterade förslaget om områdesbegränsning vid EBO i promemorian. Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande, som innebär att en asylsökande som under asylprocessen ordnar eget boende (EBO) i ett område med socioekonomiska utmaningar i någon av de **angivna kommunerna inte ska ha rätt till dagersättning.***

Kommentar:

Det är positivt med ambitionen att begränsa de negativa sociala konsekvenserna av eget boende (EBO). En begränsning av rätten till dagarsättning för asylsökande som ordnar eget boende i områden med socioekonomiska utmaningar kommer ge effekt på boendesegregationen, trångboddhet och etableringsförutsättningar för asylsökande.

Bostäder

Fler bostäder behövs för att underlätta för ungdomar att få sin första bostad, för människor att flytta dit jobben finns och för att bryta den växande boendesegregationen. Bostadsmarknaden behöver reformeras så att fler människors behov kan mötas, reglerna förenklas och konkurrensen öka. Det behövs mer av blandade bostadsområden och större möjligheter att göra boendekarriär. Rörligheten på bostadsmarknaden förbättras när flyttkedjor ger ett bättre nyttjande av beståndet.

Kommentar:

Bostadsbristen är stor och grupper med låga inkomster har redan idag svårt att hävda sig på bostadsmarknaden. Förslagen kommer sannolikt inte att ändra på det förhållandet. Inriktningen är generella liberaliseringar, regelförenklingar och skattelättnader som riktas mot byggbolag som samtidigt inte vägs upp av konkreta initiativ för att stärka jämlikheten och medborgarnas möjligheter att efterfråga hyresrätter.

44. Reformera hyresmodellen. Fri hyressättning vid nybyggnation införs. Hyran inom dessa bestånd sätts efter en inledande period enligt en tariff grundad på jämförbara nybyggda objekt med en gradvis anpassning för att uppnå förutsägbarhet eller genom gängse förhandling. Fastighetsägaren väljer vilken av dessa metoder som tillämpas (Utredning 2019-2020. Ny lagstiftning på plats 1 juli 2021). Låt lägenheternas kvalitet och läge få ett större genomslag i hyressättningen. En kommission ska kartlägga den varierande tillämpningen av lägesfaktorn mellan olika orter och föreslå lämpliga åtgärder från statens sida i de fall (på de orterna) det konstateras att lägesfaktorn inte beaktas i tillräcklig mån. (Kommission tillsätts våren 2019. Slutsatser presenteras före 1 januari 2021). Förhandlingssystemet för befintliga hyresrätter reformeras för att fungera mer effektivt med, ett oberoende skiljedomsförfarande som vid tvist avgör vad som är en rimlig årlig höjning samt tidsgränser för förhandlingar som kombineras med ekonomiska sanktioner när dessa inte hålls (Ds våren 2020. I kraft från 2021). Ge hyresvärden och hyresgästen en större frihet att komma överens om hur till- och frånval ska prissättas (förslag finns i Tillvalsutredningen SOU 2008:94 respektive lagrådsremiss 27 juni 2014) (Proposition våren 2019). Höj straffen för försäljning av svartkontrakt och kriminalisera köpen (Utredning 2020-2021 Ny lagstiftning 1 juli 2022)

Kommentar:

En negativ effekt av förslaget är att det påverkar allmännyttans uppdrag att prispressa samt kommunens möjligheter att styra bostadsförsörjningen genom exempelvis tomträtter. Varför

subventionera privat byggande om resultatet blir marknadshyror, som många inte har råd att efterfråga?

Positivt är att det bara gäller nybyggnation och inte det befintliga beståndet av hyresrätter. Hyrorna på nybyggnation är redan höga samtidigt som det är svårt att hitta målgrupper som har råd att betala dem. Det tyder på att marknadshyror på nybyggnation inte skulle leda till dramatiska hyreshöjningar. Det befintliga bruksvärdessystemet tillåter redan höga hyror och möjligheten sedan 2006 att sätta så kallade presumtionshyror innebär att hyresvärdar kan få igen sina kostnader och gå med vinst.

Medlemmarna i Kommunal har redan svårt att efterfråga nyproducerade hyresrätter på grund av hyresläget. Förslaget kommer sannolikt inte att förbättra den situationen.

45. Ta bort flyttskatten genom att räntebeläggningen på uppskovsbeloppet avskaffas.

Kommentar:

Detta påverkar de som köper och säljer bostad under samma tidsperiod. De har möjlighet att skjuta upp reavinstskatten men beläggs då med ränta. Den räntan avskaffas genom detta förslag.

Det är gynnsamt för den som gör bostadskarriär men vill ha mer inflytande över när skatten på vinsten ska betalas. Hyresgästföreningen skriver i sina kommentarer till regeringsöverenskommelsen: "Att avskaffa uppskovsräntan är i sammanhanget en liten kostnad för staten, men det bör noteras att den ägda bostadssektorn i och med detta får ännu en lättnad, medan hyresgästernas konsumentskydd i nyproducerat bestånd försvagas". (<https://www.hyresgastforeningen.se/var-verksamhet/vad-vi-gor/forhandlar-hyror/marknadshyror/>)

46. Genomför omfattande regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare. Bland annat införs enklare regler för byggnation utanför detaljplanlagt område, nya regler om utökade möjligheter för privat initiativrätt med bibehållet kommunalt ansvar för översiktsplanering, planbeslut och bostadsförsörjning. Vidare görs en översyn av riksintressen och en utredning av förenklade redovisningsregler som medger längre avskrivningstider för allmännyttan på svaga bostadsmarknader (Ds 2019 eller 2020). Inför en bygglovsbefrielse för altaner i kombination med att mindre (lovfria) altaner får strida mot planbestämmelser (Proposition våren 2019).

47. Gör om investeringsstöden för hyresrätter. Stöden koncentreras och effektiviseras samt riktas om mot hyresrätter i hela landet.

48. Ställ minimikrav vid byggande utifrån ett livscyelperspektiv. Öka byggande i trä. Inför krav på klimatdeklarationer för klimatbra byggande (Uppdrag till Boverket hösten 2019. Krav från 1 januari 2022).

Kommentar punkt 46-48:

Det är positivt med insatser som främjar bostadsbyggandet. Formuleringarna är dock vaga om att investeringsstöden ska koncentreras samtidigt som hela landet ska leva. Det som är konkret är att initiativ till utredningar om bland annat hur regelverket kring detaljplaner, bygglov och privat initiativrätt kan reformeras, samtidigt som kommunen ska bibehålla översiktsansvaret. Hur

bostadspolitiken på kort och lång sikt kommer påverka Kommunals medlemmars bostadssituation och möjlighet att bo inom rimligt avstånd till jobbet kommer vi bevaka i liggande och kommande utredningar.

Skolan

Sverige ska ha höga ambitioner som en kunskapsnation. Vi står för en kunskapsskola som sätter den enskilda elevens kunskaper och ansträngningar i fokus. En politik ska föras som förbättrar skolresultat, stärker ordning och reda i klassrummen och ger mer likvärdiga förutsättningar för alla elever att klara skolan.

Kommentar:

Det här ett utredningstungt avsnitt med totalt fem utredningar och fyra nya uppdrag till Skolverket som ska tillsättas under mandatperioden. Sju av nio förslag härstammar direkt från Liberalernas – och många även Alliansens – tidigare formulerade förslag för att utveckla skolan. Det är betoning på ordning och reda, betyg, studiero och lärare. Vissa av förslagen berör medlemmar i Kommunal direkt, exempelvis ska fler lärarassistenter anställas och Skolverket ska få i uppdrag att utforma nationella riktlinjer för hur lärarassistenter ska avlasta lärare. Då Kommunal organiserar lärarassistenter blir det viktigt att följa och ha inflytande i det arbetet.

Överenskommelsen att regeringen ska kunna arbeta vidare med Skolkommisionen för ökad likvärdigheten i skolan och formuleringar om kvalitetskrav istället för vinstbegränsningskrav i skolan kan förväntas ha störst långsiktiga effekter på skolan.

Flera av förslagen innebär kostnadshöjningar för att exempelvis kunna anställa fler, utbilda fler och minska barngruppernas storlek i förskolan och på fritidhem.

49. Förbättra kunskaperna i skolan. Läroplaner och kursplaner ska revideras i syfte att stärka betoningen på kunskap och faktakunskaper och för att uppmuntra flit och ambition. (Uppdrag till Skolverket hösten 2019) Möjligheterna för Skolinspektionen att stänga skolor med stora brister, såväl fristående som kommunala, ska öka (Utredning 2019-2020. Ny lagstiftning 1 januari 2022). Lika villkor ska gälla för både privat som offentligt drivna skolor. Höga kvalitetskrav ska vara styrande (Utredning om kvalitetskrav 2020-2022). Ytterligare insatser kan prövas för att undvika betygsinflation, som externa examinatorer. Lärarna ska ges det bedömningsstöd de behöver för att betygen ska vara rättvisa och likvärdiga i hela landet. De nationella proven ska digitaliseras och ska rättas centralt (Uppdrag till Skolverket 2019) för att stärka likvärdigheten och öka attraktionskraften i läraryrket.

Kommentar:

Här föreslås en mängd insatser – med fyra tidsatta utredningar eller lagförslag – med mål att säkerställa en högre nivå i samtliga skolor, kunskap ska betonas i samtliga läroplaner, betygsinflation ska förhindras och nationella prov rättas centralt. Denna politik kan direkt hänvisas till Alliansens skolpolitik som de presenterade våren 2018.

Även inom skolområdet betonar överenskommelsen vikten av att privata och offentliga aktörer, i detta fall skolor, ska ha lika villkor och att det ska vara kvalitetskrav som ska vara styrande. Att segregation och socioekonomiska skillnader innebär att det behövs olika insatser i olika skolor och i

olika områden tas det inte hänsyn till i förslaget. Förslag om vinstförbund eller begränsa det fria skolvalet kan inte förväntas under mandatperioden.

Att definiera fungerande kvalitetskrav inom skolan är likt resten av välfärden mycket svårt. Kvalitetsreglering riskerar istället att leda till omfattande byråkrati vilket försämrar de anställdas handlingsutrymme och undergräver därmed själva målsättningarna med regleringen. Problematiken med kvalitetskrav istället för vinstbegränsningar beskrivs mer ingående i avsnittet om äldreomsorg.

50. Skolor som vill ska kunna införa betyg från årskurs fyra. Reformen införs första juli 2020, då det nuvarande försöket upphör.

Kommentar:

Kommunal är negativ till att sänka åldern för införandet av betyg i grundskolan. Det innebär en tidig sortering av elevers förmåga att uppnå kunskapsmålen istället för att individuellt anpassa undervisningen så att alla elever lyckas. Troligvis innebär förslaget inga ytterligare budgetmässiga kostnader när det införs i juli 2020.

51. Tioårig grundskola. Regeringen ska bereda möjligheten att införa en tioårig grundskola och återkomma till riksdagen med ett lagförslag.

Kommentar:

Riksdagen har tidigare fattat beslut om att göra föreskoleklassen obligatorisk, vilket överensstämmer med förslaget. Fler elever kräver fler anställda inom alla Kommunals yrkesgrupper inom skolan.

52. Ge rätt stöd i tid. Nyanländas barn ska ha rätt till en obligatorisk språkförskola från tre år med minst 15 timmar i veckan inom ramen för den vanliga förskolan. Förverkliga läsa-skriva-räkna-garantin. Inför läxhjälpssgaranti och prioriterad timplan för barn som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan. Mer tid måste ges till de nyanlända ungdomar som kommer sent till Sverige för att klara skolan genom förlängd skolplikt och kortare sommarlov. Det ska vara möjligt för högstadiееlever att läsa kurser på gymnasial nivå och som gymnasieelev att läsa högskolekurser. Förhöjd studietakt ska kunna ges till elever som snabbare når kunskapsmålen. Inkluderingsstanken har gått för långt: gör det lättare att få särskilt stöd i mindre undervisningsgrupp (Uppdrag till Skolverket hösten 2019). Resursskolor ska utvecklas. Insatser görs för att stärka särskolan. Öka skolans kunskap och stöd för barn med neuropsykiatriska svårigheter. Specialpedagogik för lärande byggs ut. Fler speciallärare och lärare i svenska som andraspråk ska fortbildas. Investera i goda lärmiljöer och små grupper i förskola och fritidshem.

Kommentar:

Flera förslag som stärker elever med särskilda behov såsom språk, funktionsnedsättning och förhöjd studietakt samt ett förverkligande av läsa-skriva-räkna-garantin som regeringen införde under förra mandatperioden. Utbyggd läxhjälp betonas men det tydliggör inte vilken profession och när under skoldagen detta ska ske. Oavsett om det är i skolan eller på fritidshemmen är det barnskötare, lärarassistenter och fritidsledare som bör lyftas fram som viktiga yrkesgrupper i sammanhanget.

Överenskommelsen innehåller också förslag på resursskolor, utveckling av specialpedagogik, fler speciallärare och lärare i svenska som andraspråk samt i goda lärmiljöer och små grupper i förskola

och fritidshem. Flera av dessa förslag är positiva investeringar som kan förbättra för medlemmar anställda inom förskola, skola, särskola och fritidshem om bemanningen blir bättre och professionens roll tydligare.

Man föreslår också att nyanländas barn ska ha rätt till en obligatorisk språkförskola från tre år med minst 15 timmar i veckan inom ramen för den vanliga förskolan. Formuleringen ”rätt till obligatorisk” tyder på komplicerad förhandling om förskolan ska kunna vara obligatorisk för vissa barn eller inte. Förslaget kommer att leda till ökade kostnader och behov av utbildningsinsatser på grund av brist på utbildad personal. Något som Kommunal skulle kunna lyfta fram i hänseende till det här är barnskötarens yrkesutvecklingsstrappa och speciallist barnskötare med inriktning på språk.

53. Skapa studiero. Genomför en nationell plan för studiero och trygghet i skolan. Mobilförbud införs i klassrum, med rätt för rektor/lärare att bestämma att mobiler kan/ska användas vid olika tillfällen med bestämda syften (Ds hösten 2019. Ny lagstiftning från 1 januari 2021) Resurser tillförs för att anställa fler lärarassistenter. Nationella riktlinjer tas fram för hur lärarassistenter, socionomer och andra yrkesgrupper ska kunna avlasta lärarna (Uppdrag till Skolverket efter vårandringsbudgeten). Elever som hotat eller utsatt andra för våld ska lättare kunna stängas av eller omplaceras (Samma Ds som mobiltelefoner)

Kommentar:

Förslagen om nationell plan för studiero och trygghet i skolan samt mobilförbud i klassrummet är till viss del åtgärder som kommit fram vid OECDs granskning av den svenska skolan.

Förslag om att anställa fler lärarassistenter har lyfts av både Socialdemokraterna och Liberalerna innan valet. Det kommer leda till ökade kostnader men överenskommelsen saknar satsningar för finansieringen av att fler ska utbildas till lärarassistenter.

Skolverket föreslås få i uppdrag att utforma nationella riktlinjer för hur lärarassistenter, socionomer och andra yrkesgrupper ska kunna avlasta lärarna. Utifrån Kommunals perspektiv är det viktigt att följa det här arbetet för att säkerställa utbildningskrav och att lärarassistenternas – och andra medlemsgrupper i skolan som barnskötare och elevassistent – intressen tas tillvara.

54. Ge likvärdiga förutsättningar. Arbeta vidare med förslag från Skolkommisionen för att öka likvärdigheten i skolan med bland annat regionaliserade skolmyndigheter samt införande av ett professionsprogram för lärare och rektorer med grund i SOU 2018:17 (Färdigt under 2019). Det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling förstärks. Fler karriärtjänster inrättas i utanförskapsområden. Lagen om tillgång till elevhälsa ska definiera vilken tillgång som är en acceptabel lägstanivå (Utredning 2020-2021. I kraft 2022). Förslagen i 2018:57 genomförs (Proposition våren 2020). Alla barn ska ha goda möjligheter att gå i kulturskola. Ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för statligt huvudmannaskap för skolan tas fram.

Kommentar:

Överenskommelsen innehåller skrivningar om att regeringen ska arbeta vidare med förslag från

Skolkommissionen för att öka likvärdigheten i skolan. De förslag som nämns handlar om regionaliserade skolmyndigheter och införande av ett professionsprogram för lärare och rektorer. Två nya förslag om att alla barn ska ha goda möjligheter att gå i kulturskola och framtagandet av ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för statligt huvudmannaskap för skolan.

55. Nya betyg i gymnasieskolan. Övergå till ämnesbetyg på gymnasiet och reformera betygssystemet genom att justera reglerna för sammanvägningen av olika delmoment inom ett betyg i ett ämne, så att ett enstaka lägre resultat i ett delmoment i ett ämne oftare kan kompenseras med goda resultat i andra delmoment. Denna förändring ska ske utan att utlösa en ny betygsinflation (Utredning 2019-2020. I kraft 1 juli 2021).

Kommentar:

Förslag om ämnesbetyg på gymnasiet och reformering av betygssystemet är positivt för elevernas studieresultat och hälsa. Inga konsekvenser för de offentliga utgifterna inom skolan.

56. Reformera lärarutbildningen. Kraven på utbildningen skärps. Intagningskraven höjs. Fler lärarledda timmar införs och kopplingen mellan teori och praktik stärks och fokus på metodiken ökar. Förutsättningarna för akademiker att välja läraryrket underlättas. Längden för Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) kortas ner och studietakten höjs. Möjligheterna att jobba på en skola och studera till lärare parallellt förbättras. Sex och samlevnadsundervisning ska vara en obligatorisk del av lärarutbildningen liksom kunskaper om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. (Genomförs från 2021).

Kommentar:

Medlemmarna i Kommunal är inte nämnda i utformningen av olika professionsprogram och kompetensutvecklingsinsatser riktade till skolans personal. Det är anmärkningsvärt – 65 000 av skolans medarbetare är organiserade i Kommunal.

57. Ett etableringsstopp införs för fristående grund- och gymnasieskolor med konfessionell inriktning. Befintliga skolor med konfessionell inriktning ska kontrolleras bättre. En utredning ska först definiera avgränsningar.

Kommentar:

Socialdemokraterna har drivit ett förbud av religiösa friskolor tidigare men överenskommelsen gäller att en utredning först ska definiera avgränsningar och endast etableringsstopp. Redan etablerade skolor får enligt överenskommelsen fortsätta som vanligt.

Sjukvård och äldre

Vi vill minska köerna inom sjukvården genom ökade resurser och bättre villkor för personalen. Ett särskilt fokus ska läggas på kvinnors ohälsa. Att vården finns där när vi behöver den är en fråga om trygghet. Vi vill att alla människor i hela landet ska känna sig säkra på att de får träffa en läkare när de är sjuka. Att de inte ska behöva vänta för länge på att få behandling eller operation. Det ställer krav på att det finns tillräckligt med utbildad

vårdpersonal.

Det ska vara bra att bli gammal i Sverige. De ekonomiska villkoren för alla pensionärer ska förbättras och resurserna till en äldreomsorg av hög kvalitet ska öka.

Kommentar:

Regeringen kommer inte driva frågan om ett vinstförbud, istället blir det "förstärkta kvalitetskrav". Medlemmarna i Kommunal nämns inte i punkterna, men berörs av politiken i relativt stor utsträckning. Det här ett utredningstungt avsnitt i överenskommelsen med totalt fem utredningar och en generalplan som ska tillsättas under mandatperioden. Det är fokus på kvalitetskrav, valfrihet, patienternas rättigheter och kompetensförsörjning (speciellt specialistsjuksköterskor). Slutresultatet kommer vara beroende av tilldelade resurser.

Avsnittets viktigaste budskap är att regeringen inte kommer driva frågan om ett vinstförbud. Kommunal ser att det finns en inneboende konflikt mellan vinstdrift och de mål som vi strävar mot. Det är inte möjligt att genom hårdare kvalitetsreglering åtgärda de problem som vinstdriften leder till. Vi ser hur en ökad kontroll av de vinstdrivande företagen leder till en oönskad detaljreglering av medlemmarna i Kommunals arbete. Grundproblemet är välfärdstjänsternas särdrag, svårigheten att mäta och följa upp tjänsternas kvalitet.

58. Köerna kortas. En uppdaterad kömiljard ska införas som omfattar hela vårdkedjan och särskilt tar hänsyn till kroniskt sjuka patienters behov. En generalplan för kortare köer tas fram tillsammans med landstingen där denna ingår. Ambulansvården, cancervården och förlossningsvården stärks.

Kommentar:

Tanken är att kömiljarden till skillnad mot tidigare ska omfatta hela vårdkedjor och rehabilitering, vilket är bra. Samtidigt är kömiljarden problematisk då det finns stor risk för undanträngningseffekter: en sådan ekonomisk styrning kan leda till att oprioriterade vårdbehov tränger undan annan vård. Egentligen borde det vara läkarprofessionen som gör dessa prioriteringar. Köerna finns för att det saknas viktig kompetens inom vården: i synnerhet specialistsjuksköterskor och allmänläkare men också undersköterskor, barnmorskor och sjuksköterskor.

Tidigare kömiljarder kortade förvisso väntetider i vissa delar av sjukvården men hade en mängd oönskade effekter. Så trängdes till exempel angelägna återbesök undan för att landstingen skulle kunna redovisa att man uppfyllde vårdgarantin och det blev ett spel att korta köer istället för att prioritera dem som hade störst vårdbehov. När väntetider diskuteras måste alltid frågan ställas: tillgänglighet för vem?

Det är bra att ambulansvården, cancervården och förlossningsvården stärks.

59. Patienternas rättigheter stärks och principen om vård efter behov tryggas. Systemet med ett patientkontrakt, så att du som är sjuk vet vem du ska ringa och hur planen för din vård ser ut, utvecklas. Vite eller sanktioner ska kunna åläggas huvudmän som inte uppfyller vårdgarantin, om det visar sig att andra åtgärder inte räcker till. Öppenheten och uppföljningen gällande information om väntetider, tillgänglighet

och kvalitet inom vården ska öka. Patientens rätt till information och rätt att välja värnas och utvecklas. (Se nedan). Ansvaret för barns hälsa, från mödravård tills barnet fyllt 18 år behöver samordnas. En utredning ska tillsättas hur samordningen ska stärkas kring barn- och ungdomshälsan. (Utredning tillsätts 2020).

Kommentar:

Det är positivt att patienternas rättigheter stärks, särskilt om principen om vård efter behov tryggas. SKL fick 2018 i uppdrag att stödja landsting och regioner med införandet av patientkontrakt. Huvudsyftet med patientkontraktet är att patienten tidigt ska veta vad som kommer att hända under vårdperioden och själv vara delaktig. Anna Nergårdhs utredning Samordnad utveckling för god och nära vård fick i somras ett tilläggsuppdrag om att i mars 2020 komma med förslag om hur vården ska utveckla systemet med patientkontrakt.

En skärpt vårdgaranti var ett förslag från Nergårdhs utredning. Riksdagen beslutade i våras att vårdgarantin i primärvården ska förstärkas från och med 1 januari 2019. Den som är i behov av vård ska garanteras en bedömning av läkare eller annan legitimerad vårdpersonal inom tre dagar. Om inga mer resurser tillförs kan vårdgarantin leda till en ännu svårare situation för primärvården.

60. En primärvårdsreform införs. Rätten till en fast läkarkontakt säkras. Det ska bli attraktivt för läkare att arbeta i primärvården och därigenom öka tillgänglighet och valfrihet. Det ska bli enklare att bedriva vård på landsbygden (Ett större arbete genomförs av Socialdepartementet utifrån vad som redan utretts och vad som kräver ytterligare utredningar. Syftet är att alla reformer ska vara genomförda under mandatperioden).

Kommentar:

Primärvårdsreformen handlar om en kraftigt utbyggd primärvård. För närvarande är det oklart om det finns ekonomiska resurser för reformen. Om inte, kan ännu färre välja att jobba inom primärvården. Enligt siffror från Läkarförbundet krävs det omkring 7 000 allmänläkare i primärvården för att täcka behovet, för att nå målet för vad som anses vara en god primärvård. Så många allmänmedicinska specialister kan vi inte utbilda på så kort tid. Mest troligt ges utredningen för Samordnad utveckling för en god och nära vård tilläggsdirektiv för att ta fram underlag och förslag om en nationell primärvårdsreform med listning på läkare.

61. Kvalitetskraven i all sjukvård och äldreomsorg förstärks. Konkurrensneutralitet ska råda mellan offentliga och fristående vårdgivare, såväl vad gäller ekonomiska villkor, en fungerande tillståndsgivning, som kvalitetskrav. En fast omsorgskontakt i hemtjänsten ska finnas (Ds under 2020).

Kommentar:

Grundproblemet med kvalitetskrav är svårigheterna att mäta och följa upp kvalitet i vården och omsorgen. En kvalitetsreglering riskerar leda till en omfattande byråkrati men kommer ändå inte kunna precisera kvalitetsbegreppet. Det innebär en överhängande risk att verksamheterna istället styrs mot det som är möjligt eller enkelt att mäta. Kommunals erfarenhet är att sådan styrning kan få alltför stort genomslag och i praktiken leda till att viktiga omätbara kvalitetsparametrar faller bort.

Sådana parametrar kan endast få genomslag genom att personalen ges ett stort handlingsutrymme och förutsättningar att göra ett bra jobb.

Kommunal kommer fortsätta lyfta faktorerna som vi anser bidrar till vård- och omsorgskvalitet - kontinuitet (tillsvidareanställningar på heltid), rätt bemanning och kompetens (undersköterskelegitimation/skyddad yrkestitel för undersköterskor).

Att alla äldre med hemtjänst ska få en fast omsorgskontakt i hemtjänstteamet var ett S-vallöfte. Bakgrunden till vallöftet är att många äldre upplever det som otryggt om de får hjälp av för många olika personer i hemtjänsten. Systemet finns redan i några kommuner. En eller ett par personer i hemtjänstteamet har då ett definierat ansvar för omsorgen så att äldre och deras anhöriga alltid vet vem de ska kontakta. Det här är ett utmärkt förslag.

62. Investera i personalen i vården och omsorgen. En nationell samordning vad gäller långsiktig planering av personal- och kompetensförsörjning inom vården införs (Under 2019). Inför kostnadsfria arbetskläder för anställda i äldreomsorgen. Det ska finnas goda möjligheter att läsa till specialistsjuksköterska med bibehållen lön. En satsning på bättre villkor och karriärtjänster för att öka attraktiviteten till att bli specialistsjuksköterska genomförs.

Kommentar:

Det är glädjande att regeringen vill investera i personalen i vården och omsorgen. "En nationell samordning vad gäller långsiktig planering av personal- och kompetensförsörjning inom vården" nämns i Alliansens sjukvårdspolitiska program. Det är viktigt att Kommunal är med i planeringen då efterfrågan på både undersköterskor och vårdbiträden är enorm inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård framöver.

Den 19 november 2018 trädde en ny föreskrift i kraft från Arbetsmiljöverket som tydliggör det redan gällande föreskrifterna från Socialstyrelsen. De nya reglerna innebär att det tydligt att det är arbetsgivarens ansvar att bekosta och tvätta äldreomsorgspersonalens arbetskläder. Nästa steg är rimligtvis att det även ska gälla arbetsskor samt ytterkläder i hemtjänsten.

63. Bekämpa psykisk ohälsa. Psykiatrin och elevhälsan stärks. Utred en ny vårdform där patienter snabbt får hjälp vid lättare psykisk ohälsa (Tillsätts under 2019). Ett mål om köfri barn- och ungdomspsykiatri ska slås fast. Staten och SKL ska sluta ett avtal om ett större statligt ansvarstagande med ökande resurser för att bland annat stärka elevhälsans främjande och förebyggande arbete, motverka mobbning och göra särskilda satsningar riktade mot riskgrupper (Avtalet tas fram under 2019 med sikte på BP20). Stärk suicidpreventionen genom ökade resurser till nationell kunskapsspridning och ekonomiskt stöd till organisationer som arbetar förebyggande.

Kommentar:

Bra att stärka psykiatrin, suicidpreventionen och elevhälsan. För att ge en bra vård och en säker arbetsmiljö krävs därför flera utbildade skötare.

Funktionshinder

Vi förbättrar möjligheter till jobb, ett gott liv och en meningsfull fritid för alla med olika former av funktionsnedsättning.

64. Säkerställ att den personliga assistansen och assistansersättningen präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet. Alla som har rätt till stöd ska få det. Rätt till assistans för egenvård, inklusive andning och sondmatning, ska återställas (Förslag kommer i den sittande utredningen). Rätten till assistans för behov av tillsyn ska stärkas. Definitionen av normalt föräldraansvar ska smalnats av. Tillsätt en ny assistansutredning för att säkra detta. (Utredning 2019. Ny lagstiftning från 2021). Utred också frågan om huvudmannskapet för den personliga assistansen. (Utredning 2021. Eventuell ny lagstiftning under nästa mandatperiod.)

Kommentar:

Det är viktigt att lyfta de bra förslagen som "Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen" (SOU 2018:88) innehöll, till exempel behovet av en tydligare arbetsbeskrivning för de personliga assistenterna. Utredningen föreslog också att assistanssamordnare ska följa villkoren i centrala kollektivavtal för att få tillstånd, en satsning på kompetensutveckling och att ansvaret flyttas till Försäkringskassan (bara en huvudman - staten). För närvarande finns det inte någon tillräcklig insyn i branschen personlig assistans. Den pågående utredningen (Översyn av yrket personlig assistent [Dir. 2018:72]) om yrket personlig assistent är dock viktigare ur Kommunals synpunkt.

Migration

Kommentar punkt 65-67:

Förslag om familjeåterförening och justerat försörjningskrav för alternativt skyddsbehövande är positivt. Däremot kommer förlängningen av den tillfälliga lagen att leda till fortsatt osäkerhet för individer utan permanent uppehållstillstånd i Sverige. I kombination med minskade individuella krav på utbildningsinsatser och subventionerade jobb hos schyssta arbetsgivare med kollektivavtal finns det stora risker att en ny underklass tillkommer.

Huruvida det är görligt att göra upp om den framtida migrationspolitiken i en parlamentarisk kommitté återstår att se.

65. Den tillfälliga lagen förlängs i två år. Alternativt skyddsbehövande ges samtidigt samma rätt till familjeåterförening som flyktingar.

66. Försörjningskravet justeras. Alternativt skyddsbehövande har redan enligt nuvarande regler, i likhet med flyktingar, tre månaders respit från försörjningskravet från att han eller hon beviljas uppehållstillstånd. Försörjningskravet justeras så att en alternativt skyddsbehövande som får möjlighet till familjeåterförening och som redan har beviljats uppehållstillstånd när ändringarna träder i kraft, får en respit i tre månader från att de nya reglerna träder i kraft. (Departementspromemoria och

proposition våren 2019).

67. Gör upp om den framtida migrationspolitiken i en parlamentarisk kommitté. Partierna är överens om att driva en ny humanitär skyddsgrund i den parlamentariska kommittén.

Trygghet, säkerhet och demokrati

Tryggheten i hela Sverige ska öka. Sveriges försvar ska stärkas. Vi tar krafttag mot den organiserade brottsligheten, stärker polisen och bekämpar både brotten och brottens orsaker. Demokratin ska värnas, både här hemma och i världen. Arbetet mot våldsbejakande extremism samt antiziganism, antisemitism, islamofobi och all annan form av rasism ska stärkas.

Kommentar punkt 68-73:

Demokratifrågorna är mycket viktiga för medlemmarna i Kommunal, liksom för resten av befolkningen. Det finns idag tecken på hot mot demokrati och rättssystem. Mot detta som bakgrund är överenskommelsen om att stärka medias oberoende och skyddet för demokratin, punkterna 72 respektive 73 i dokumentet högt aktuell.

68. Förstärkningen av försvaret fullföljs. Försvarsmaktens anslag höjs i en trappa i enlighet med riksdagens budgetbeslut 2018. Värnplikten byggs ut. En ny myndighet för psykologiskt försvar inrättas. En struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar tas fram.

69. Fler poliser. 10 000 fler polisanställda till 2024. Attraktiviteten i polisyrket ska förstärkas genom bättre villkor.

70. Vapenexport. De fyra partiernas principiella inställning är att inte godkänna vapenexportaffärer till ickedemokratiska länder som deltar militärt i Jemenkonflikten så länge konflikten pågår. Regeringen ska pröva ärenden utifrån gällande lagstiftning.

71. Biståndet ska uppgå till en 1% BNI under hela mandatperioden. Demokratifokuset stärks ytterligare. Demokratibiståndet ska öka och biståndet ska fokuseras.

72. Stärk medias oberoende. Stärk förutsättningarna oberoende granskande journalistik och en mångfald av medieperspektiv över hela landet. Förstärk mediestödet.

73. Stärk skyddet för demokratin. Under mandatperioden ska en parlamentarisk översyn göras för att stärka grundskyddet för de demokratiska strukturerna samt domstolarnas och public services oberoende. En parlamentarisk översyn ska även göras av valsystemet för att göra det motståndskraftigt mot manipulationer

